

Citát:

„Slova jsou jako listy na stromě - kde je jich nejvíc, tam je nejméně ovoce.“

Johann W. Goethe

Úvodník

Zdá se, že rok 2010 bude v mnohých aspektech pro vlastníky lesa i lesní hospodáře zlomový. V České republice vzniká zcela jiná politická situace. Parlamentní volby snad ukončí období dlouhodobé křehké rovnováhy mezi vládou levice a pravice. Nová koaliční vláda, její deklarace podpory rozpočtové ukázněnosti, první kroky nového ministra zemědělství a ustanovení tzv. „kulatého stolu pro lesnictví“ jako nového poradního orgánu ministra vytvářejí pocit určité naděje i pro vnímání problémů vlastníků lesa a lesníků, které byly dlouhá léta odsouvány do pozadí a utlačovány.

Nová vláda, současná ekonomická situace, ale zejména osoba nového primase katolické církve, dávají naději na konečné vyřešení církevních restitucí. V tomto případě SVOL vždy podporoval fyzické vydání veškerého lesního majetku, který církev a církevní řády k rozhodnému datu znárodnění vlastnily. S obdobným optimismem vzhlíží SVOL i k dořešení ostatních restitučních sporů.

Novou etapu vztahů a vyřešení dlouhodobých neshod očekává SVOL v oblasti komunikace s orgány ochrany přírody. Doufáme, že dosavadní systém preference pasivní ochrany, zbožňování fenoménu „evoluce“, tj. ponechávání oblastí s výskytem cenných chráněných druhů a stanovišť přirozenému vývoji bez analýzy možného ohrožení předmětu ochrany bude změněn na cílený management, při kterém budou cenná území a druhy chráněny aktivními postupy, neboť evoluce v nestabilním prostředí vede ke zkáze předmětu ochrany, mnohdy i k ohrožení okolních vlastníků.

Ilustrační foto: Vojtěch Bořil

Důležitá bude i komunikace se zástupci MŽP k dořešení jednoduchého a transparentního systému náhrad za omezení vlastníků lesa.

Méně optimismu je v současné ekonomické situaci v oblasti dotací. Po přenesení prostředků, pravomocí a zodpovědnosti za jejich poskytování na kraje došlo k narušení do té doby dobře fungujícího systému. Mnohé kraje nechtějí ze „svých“ prostředků kompenzovat povinnosti, které jsou vlastníky lesa určovány státem, a to jak lesním zákonem, tak i dalšími požadavky společnosti, zejména ochrany přírody. Proto SVOL bude usilovat o převedení základních povinností kompenzace nákladů vlastníků lesa za plnění společenské objednávky zpět na stát, resp. Ministerstvo zemědělství.

Zcela jistě jedním ze zásadních faktorů, který významně ovlivňuje celý sektor lesnictví, je způsob hospodaření v lesích ve vlastnictví státu. I díky podpoře SVOL se podařilo před vytvořením nové vlády pozdržet vyhlášení dlouhodobých tendrů LČR, s. p., a nový ministr přistoupil ke kompromisnímu řešení – vyhlášení tendrů jednoročních. Při dalších jednáních bude SVOL podporovat řešení vycházející z doporučení expertní skupiny klíčové akce 17 Národního lesnického programu NLP II. „Hospodaření v lesích ve vlastnictví státu“, která navrhuje zásadní změnu koncepce systému směrem, který by byl zárukou systematického rozvoje regionů, podporou zaměstnanosti a drobného živnostenského podnikání ve venkovském prostoru. Bohužel záměr současného vedení státních lesů i zájmy velkých podnikatelských subjektů lesnicko – dřevařského komplexu jsou zcela opačné. Tyto okolnosti však mohou mít neblahé dopady i na obecní lesy, které v roce 2010 čeká ještě jeden zlomový bod – komunální volby. Je třeba, aby noví zastupitelé pochopili význam obecního lesa a nedali přednost krátkodobému zisku před zodpovědnou péčí o lesní majetek, který kromě určitého hospodářského přínosu vytváří prostředí pro rekreaci, podmínky pro zachování zdro-

jů zdravé pitné vody, při dobré péči zmírňuje nebezpečí povodní a eroze půdy....

Les je živý organismus, který může jednorázová touha či potřeba ekonomického zisku poškodit tak, že důsledky našich neuvážených kroků budou řešit ještě naši vnukové. Nezbyvá než doufat, že naše nové politické vedení bude osvícené

a k vlastníkům lesa a jejich hospodářům vstřícné, a samozřejmě využívat všech možností, jak o našich potřebách a požadavcích informovat a vyjednávat.

Ing. Stanislav Janský
2. místopředseda SVOL

Ústavní soud doporučil změnu zákona o ochraně přírody a krajiny

Ústavní soud vyhlásil 20. července nález ve věci návrhu na zrušení § 68, odst. 3 a 4 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, které umožňují prosadit zásahy ke zlepšení přírodního prostředí bez souhlasu vlastníka za použití mechanismů odporujících ústavnímu pořádku. Návrh předložilo počátkem roku 2008 pod patronací paní senátorky Václavy Domšové 25 senátorů na základě podnětu a diskuse se zástupci Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů (SVOL).

Ústavní soud návrh na zrušení předmětných ustanovení zamítl, nicméně potvrdil jako správný názor předkladatelů návrhu, že napadená ustanovení zákona jsou i přes možnost jejich ústavně konformního výkladu formulována příliš nekonkrétně a široce a doporučil, aby byla změněna při některé z budoucích úprav zákona.

Podle vyjádření předsedy SVOL Františka Kučery bylo hlavním účelem a smyslem návrhu přesvědčit Ústavní soud, že orgánům ochrany přírody jsou poskytnuty protiústavně široké a nadto nejasné kompetence, které lze vůči vlastníkům a nájemcům dotčených pozemků zneužít a jejichž využí-

pokračování na str. 2. »

PRV pomáhá vlastníkům lesa i v roce 2010

V tomto roce vstupuje Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013 do druhé poloviny své platnosti. Do této doby se určitě pro mnoho vlastníků lesních pozemků stal „dobrým pomocníkem“ a tak jako jeden z řady správců lesních majetků věřím, že tomu bude i v dalším kole, které proběhne v termínu 14. - 27. 10. 2010.

Konkrétní pomoc PRV v letošním roce jsme zaznamenali již v jeho samotném počátku, kdy pro vlastníky lesů bylo vypsáno 9. kolo příjmu žádostí v rámci OSY II. – opatření II. 2. 4. Výsledky tohoto kola jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Pokud mohu zhodnotit konečný výsledek tohoto kola. Za vlastníky lesa můžeme být „spokojeni“ tak na 80 %. V dobrém slova smyslu nás může mrzet, že nedošlo k plnému naplnění požadavků v podopatření II.2.4.2 Neproduktivní investice v lesích – záměr zvyšování společenské hodnoty lesů. Když porovnáme alokované finanční částky se schválenými žádostmi v této oblasti musím konstatovat, že je určitě v konečné fázi „škodou“ nepokrytí všech žádostí v daném podopatření, neboť alokované zdroje na toto by byly za předpokladu přesunu finančních prostředků nedočerpaných v podopatřeních II.2.4.1.

pokračování na str. 2. »

tí může vyústit v nucené omezení vlastnického práva bez odpovídající náhrady. A to se evidentně podařilo.

„Ústavní soud ve svém nálezu vyjádřil přesvědčení, že existuje možnost vyložit a aplikovat § 68, odst. 3 a 4 zákona č. 114/1992 Sb. ústavně konformním způsobem a tento ústavně konformní způsob výkladu současně popsal. Dovolil, že i úkony orgánu ochrany přírody, které učiní vůči vlastníkům a nájemcům dotčených pozemků, musí být realizovány podle správního řádu tak, aby bylo možno se proti nim odpovídajícím způsobem bránit a podrobit je soudní kontrole, a rovněž výslovně konstatoval, že za příslušné omezení vlastnického práva náleží dotčeným vlastníkům a nájemcům náhrada újmy (tedy nejen škody, o níž se zmiňuje text zákona)“, doplňuje právní zástupce navrhovatelů JUDr. Martin Flora.

Ústavní soud ve svém nálezu podrobně vyložil, jakým způsobem § 68, odst. 3 a 4 zákona č. 114/1992 Sb. aplikovat, aby práva vlastníků a nájemců byla zachována, čímž rozptýlil podstatnou část obav vlastníků z možností, které § 68, odst. 3 a 4 zákona orgánům ochrany přírody poskytuje. Nález do budoucna brání svévolným postupům orgánů ochrany přírody a v tomto ohledu jej lze považovat za úspěch a významný posun směrem ke zvýšení úrovně ochrany vlastnického práva v České republice.

Dle tiskové zprávy SVOL ze dne 21. 7. 2010

Kůrovcová situace v lesích členů SVOL

Vývoj kůrovcové situace nelze dle vlastnictví v plném rozsahu oddělovat, neboť se jednotlivé druhy vlastnictví v terénu prolínají a z hlediska šíření škůdců vzájemně ovlivňují. Velmi problémovou kategorií z tohoto hlediska je značná část drobných vlastníků lesa. Celkově je drobných vlastníků v ČR asi 140 tisíc, nejsou vesměs ve SVOL organizováni, a SVOL nemá z tohoto hlediska konkrétní informace.

Jak se vyvíjí kůrovcová situace v lesích členů SVOL od roku 2007 (od následků orkánu Kyrril)?

Situace je velmi rozdílná dle výskytu a intenzity kalamity Kyrril a navazujících kalamit Emma a Ivan v následujících letech. Nejvíce postiženými oblastmi byly západní a jižní Čechy, později i střední Čechy. Trvalé poškození kůrovcem se vyskytuje při chronickém zeslabení stromů houbami především václavkou (zvláště severní Morava, střední Čechy i další oblasti). V těchto oblastech se vyskytoval v letech 2008 a 2009 zvýšený stav kůrovců, lokálně až kalamitní.

Jaký vývoj očekáváme v roce 2010?

Po dvou letech po velké kalamitě je situace stabilizovaná na většině území, kde je kůrovec v základním stavu, ve shora uvedených oblastech se stále vyskytuje zvýšený stav kůrovců. Přestože první rojení proběhlo přibližně v obvyklých termínech (tedy o 2-3 týdny později než v roce 2009) a počasí během jara nebylo příznivé, je nezbytné se plně věnovat preventivním a kontrolním opatřením a v oblastech se zvýšeným výskytem i opatřením obranným. V současné době (situace k 11. 8. 2010) pak vlivem horkého počasí vývoj kůrovců značně akceleruje a situace se může výrazně změnit. Vysoké potenciální ohrožení trvá na hranicích s Polskem ve východních Čechách a Beskydech (zde i se Slovenskem) a v návaznosti na Národní park Šumava (dále NPŠ).

Jsem názoru, že záměr zvyšování společenské hodnoty je „Popelkou“ mezi ostatními, a přitom neustále klademe důraz na zvyšování společenských funkcí lesa.

Co nás čeká dále?

Aktuální vyhlášení dalšího kola v Opatření I.1.2 Investice do lesů s sebou přináší kromě omezení doby podávání žádostí na dva týdny také změny pravidel. Změny nejsou zcela zásadní, ale v každém případě jsou takové, abychom finanční příspěv-

ky opět více posunuli „tam, kam skutečně patří“. Pro příklad navrhované změny - u lesnické techniky - budou uplatňovány pro uznání výdajů minimální výměry lesního majetku:

- kód 001 speciální lesní kolové traktory, vyvážecí traktory (forwardery), vyvážecí soupravy - více než 500 ha,
 - kód 002 univerzální kolové traktory - více než 250 ha,
 - kód 003 malotraktory - více než 15 ha,
 - kód 004 odvozní soupravy - více jak 2000 ha atd.
- Preferenční body bude možné nově

Tabulka č. 1 OSA II. - opatření II.2.4 - PRV 2007-2013 výsledky příjmu 9. kola

Opatření	Podopatření	Název opatření / podopatření	Záměr	Název opatření / záměru	Zaregistrované projekty (ks)	Částka za zaregistrované projekty (mil. Kč)	Průměrná roční alokace (mil. Kč)	Schválené žádosti o dotaci v rámci 9. kola (ks)	Finanční výše přijatých projektů (mil. Kč)
II.2.4	II.2.4.1	Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření	a	Obnova lesního potenciálu po kalamitách	81	86	122	78	82,6
			b	Zavádění preventivních opatření v lesích a odstraňování škod způsobených povodněmi	14	38	31	13	36,1
	II.2.4.2	Neproduktivní investice v lesích	a	Zvyšování společenské hodnoty lesů	36	37	15	16	16
Celkem II.2.4		Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů			131	161	168	107	134,7

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Jen pro ilustraci intenzity gradace kůrovce v oblasti NPŠ. Již třetím rokem tvoří podíl uhynulých, ať už vytěžených nebo nevytěžených stromů v NPŠ, cca 20% celkových kůrovcových těžeb v ČR (přitom se výměra lesů parku podílí na výměře lesů celé ČR 2,1%). Tento v podstatě řízený rozpad lesa kůrovcem ohrožuje nejen podstatu a poslání, za jakým účelem byl NPŠ zřízen, ale i sousedy a to nejen dovnitř ČR, ale i do Bavorska a Rakouska. Bezzásahová území, aktuálně v podílu 32% výměry porostní půdy parku, kde se proti kůrovci nezasahuje účinnými metodami, se prolínají se zásahovými a tak dochází k plošnému rozpadu vyspělého stromového patra na celém území parku i na styku se sousedy a k jejich ohrožení. Ohroženy jsou i majetky nestátních majitelů v parku (ve vlastnictví nestátních majitelů je 12 % výměry porostní půdy parku).

Aktivním šířením kůrovců vlastním letem, pasivním šířením vzdušnými proudy a transportem neodkorněného a neasanovaného dříví se šíří kůrovci na značné vzdálenosti od jejich zdrojů.

Jaké metody ochrany lesa proti kůrovcům lze dle zkušeností ostatním majitelům doporučit?

Jako základ zůstávají více než 100-leté zkušenosti lesníků s tlumením kůrovců (o vyhubení kůrovců není třeba mít obavy - i takové názory vyskytují). Ty lze doplnit novými možnostmi z hlediska nových technologií.

Základem je čistota lesa. Té lze dosáhnout buď včasným vyklizením atraktivního dříví z lesa, nebo seštěpkováním, případně drcením těžebních zbytků na místě. Včasně zpracování kalamitního dříví je základním preventivním opatřením v lesích (kůrovec se šíří za vhodných podmínek jako oheň – velmi rychle akceleruje a dále se šíří).

Dále je nutná stálá kontrola svěřených lesů. V případě výskytu stojících napadených stromů kůrovcem jejich bezprostřední pokácení a asanace nejlépe rychlým odvo-

zem ke zpracovatelům, pokud to stav vývoje kůrovce dovoluje (tuto činnost je nutno vykonávat celoročně). Kontrolní i obranná opatření je nutno vázat přednostně na místa výskytu v předchozím roce (lapáky, lapače, trojnožky). Těžiště poradenství pro drobné majitele lesů spočívá v řádné činnosti odborných lesních hospodářů.

Ing. Josef Vovesný
odborný poradce SVOL

Plzeňský kraj chce v zákonu o NP Šumava větší zásahové území

Nový návrh zákona o Národním parku Šumava, na němž pracuje Plzeňský kraj, už nepočítá s radikálním zmenšením území parku, jak o tom kraj ještě loni uvažoval. Hejtmanství ale bude chtít prosadit, aby se ve většině lesů parku hospodařilo proti škůdcům podle lesního zákona - tedy, aby se prováděly zásahy proti kůrovci nebo po větrných kalamitách. Bezzásahová by měla zůstat maximálně oblast cenných horských smrčín ve vyšších nadmořských výškách, řekl ČTK radní pro životní prostředí Petr Smutný (ČSSD). Návrh zákona bude krajské zastupitelstvo schvalovat zřejmě 9. září.

„Nakonec po projednávání s obcemi jsme dospěli k tomu, že budeme vstřícní a v této fázi nebudeme předkládat návrh na zmenšení parku,“ uvedl. Původně se hejtmanství zabíralo myšlenkou, že rozloha parku by se měla zmenšit ze současných 69.000 hektarů na 20.000 až 25.000 hektarů. Oslabila by se tak síla

získat v souladu s usnesením vlády ČR ze dne 22. 2. 2010 č. 141 a to ve všech třech podopatřeních, která s opatřením I.1.2 souvisí.

Co „nás čeká“, víme, nyní už jen využít zbývající čas na přípravu projektů a „dolaďit“ je v souladu s novými pravidly.

Ing. Jan Kalafut
předseda Regionální organizace SVOL Jihočeského kraje,
zástup. SVOL v Monitorovacím výboru PRV, ředitel Správy lesů města Tábora

ochranářů a zvýšila možnost kraje a obcí ovlivnit rozvoj území. Plzeňskému i Jihočeskému kraji se nelíbí, jak kvůli bezzásahovému postupu při rozšíření kůrovce na velkém území nyní šumavské lesy ve velkém schnou.

Kraj teď v návrhu navrhuje jiné rozdělení území parku. V oblastech, kde je les blízký hospodářským lesům, by měla vzniknout třetí zóna. „Chtěli bychom, aby v druhé a třetí zóně se hospodařilo podle lesního zákona. To znamená, jedno jestli je to kůrovec nebo větrná smršť, bude se to likvidovat podle lesního zákona. Pouze v prvních zónách bude převažovat zákon o ochraně přírody a bude to bezzásahové území,“ popsal Smutný. „Malý“ nezáasahový park by měl podle něj mít maximálně 20.000 hektarů.

„To se ale dá řešit novou zonací a plánem péče, není třeba přijímat zákon,“ řekl ČTK ředitel správy parku František Krejčí. Poznamenal, že samostatný zákon, byť by mohl být míněn dobře, může nakonec v parlamentu doznat pozměňovacími návrhy takových změn, že bude spíš na škodu.

Podle radního ochránci přírody stále směřují k tomu, aby se do bezzásahového režimu dostalo co největší území. Protože se nepodařilo prosadit propojení prvních zón, vymysleli bezzásahový management. Návrh zákona o národním parku připravilo už minulé vedení kraje z ODS, současná sociálnědemokratická rada ho stáhla. Těžiště předchozího zákona bylo v možnosti krajů a obcí ovlivnit volbu ředitele. Nový návrh krajského zákona počítá s tím, že správa parku by vytvořila obecně prospěšnou společnost, která by řídila lesnické práce ve druhých a třetích zónách. Nezisková společnost by podle Smutného veškeré peníze vracela zpět do území. Ve správní radě by podle představ hejtmanství bylo po jednom zástupci ministerstva životního prostředí, minister-

pokračování na str. 3. »

jako zpevňující dřevina. Tato jeho funkce se zde projevila naprosto mizivě a to pravděpodobně díky jeho kořenovému systému, který je v postižených lokalitách velmi podobný smrkovému. Buk je v období vegetace, tzn. v olistění, při dlouhotrvajících deštích nestabilní především díky disproporci objemu mokré a těžké koruny vůči kořenovému systému uvolněnému v rozmoklé půdě, který je velmi mělký s malou plochou. Tato skutečnost se nám projevila i v loňském roce při menší kalamitě na LS Deblín, kdy se údolím Maršovského potoka prohnal poryv větru spojený s letní bouřkou a prudkým deštěm a byly vyvráceny převážně mohutné listnaté stromy zejména buky. Větrnou kalamitou bylo tehdy poškozeno 11 tis.m³ dřeva ve velmi těžce přístupných lokalitách na ploše cca 1 800 ha lesa.

Nejstabilnější se nám ukázaly vtroušené stromy douglasky tisolisté „Pseudotsuga menziesii“, které na LS Lipůvka dokázaly odolat i těm nejsilnějším větrným poryvům. V budoucnu by proto měly tvořit kostru nově založených porostů na vzniklých kalamitních holinách, bez ohledu na skutečnost, zda jsou doporučovanými dřevinami dle hospodářských souborů nebo ne. Podle našeho sledování se jedná o velmi perspektivní dřevinu jak z hlediska stability, odolnosti proti škůdcům, tak i díky velkému přírůstu.

Zpracování kalamity a zalesňování holin

V průběhu prvního týdne po kalamitě se naší společností podařilo zajistit dostatečné množství těžebních i odvozních kapacit a zajistit prodej předpokládaného množství napadajících sortimentů těžného dříví. O tom svědčí skutečnost, že za první měsíc a půl po větrné kalamitě se nám podařilo zpracovat 40 tis. m³ dříví. Na kalamitě pracovalo již pár dnů po jejím vzniku 8 harvestorových uzlů a 12 komplexních čet. Za měsíc červenec vyexpedovala naše společnost z lesa přímo k odběratelům 23 tis. m³ dříví. Současně s napadajícími sortimenty vhodnými pro prodej vyvážíme z kalamitních ploch i klest a potěžební zbytky, které následně

štěpkujeme. Výrobou a zpracováním energetické štěpky se naše společnost zabývá již od roku 2005. Přednostně je vyrobená surovina určena do brněnské teplárny, kde slouží jako biomasa pro vyhřívání brněnských městských částí.

Strategie LmB

Velmi pozitivní v této situaci je skutečnost, že díky změně ve způsobu umísťování těžeb z pohledu maximální podpory přirozené obnovy lesa v posledních třech letech nebyl na začátku roku 2010 na brněnském lesním majetku ani jeden hektar holoseče vzniklé z úmyslné těžby určený pro umělou výsadbu. Tato nová strategie LmB spočívá v přednostním umísťování těžebních zásahů z pohledu podpory přirozené obnovy lesa. Vzniklá kalamita vytvoří zhruba takové množství holin, které bylo běžné při holosečném způsobu hospodaření v dřívějších letech. Z toho vyplývá, že bude možné zajistit i kapacity na jejich zalesnění bez větších problémů.

Vzniklé situaci bylo přizpůsobeno hospodaření na zbylých dvou lesních správách tak, aby do kalamity mohl být zapojen i ostatní lesní personál. Rychlé zpracování větrné kalamity takového rozsahu v těchto letních měsících je nutné nejen z důvodu možného rychlého znehodnocení vyrobených sortimentů vlivem teplého a deštivého letního počasí, ale i v důsledku zabránění vzniku hrozícího nebezpečí kúrovcové kalamity. To vše bude však jen malou částí náročné práce, kdy v následných letech bude zapotřebí vytvořit ze zničených porostů opět nový, stabilní a zdravý les. LmB založí na kalamitních plochách smíšené porosty, které budou tvořit převážně zpevňující dřeviny v čele s douglaskou. Smrk na těchto lokalitách bude uvažován pouze jako podpůrná dřevina.

Už nyní patří velké poděkování všem, kteří se na zpracování kalamity podílejí bez ohledu na čas a náročnost.

Ing. Jiří Neshyba
ředitel Lesů města Brna, a. s.
předseda RO SVOL
Jihomoravského kraje

Ukázky ničivé síly větru ve smrkovém a bukovém porostu.

Foto: Ing. Jiří Neshyba

Ekonomické šetření za rok 2009

Třetí ročník ekonomického šetření byl zahájen v dubnu 2010 rozesláním žádostí o spolupráci a vyplnění dotazníku všem členům SVOL s výměrou lesa vyšší než 300 ha. U těchto majetků bývá již zpravidla lesnická činnost i vedení účetnictví o lesním hospodářství zajišťováno zvlášť vyčleněným pracovníkem, který má potřebné údaje k dispozici.

Obecné údaje o SVOL	T.J.	2007	2008	2009
Plocha obhospodařovaných lesů členy SVOL	ha	345.876*	352.123*	356.816*
Počet členů SVOL	členů	527	531	530
Průměrná výměra na 1 člena	ha/člena	656	663	673
Výsledky ekonomického šetření				
Počet účastníků šetření	počet	72	73	87
Výměra lesa jimi obhospodařovaná	ha	134.908	128.389	155.870
Průměrná těžba za rok	m ³ /ha	6.60	7.04	7.42
Náklady PČ	Kč/ha	1.224	1.501	1.519
Náklady na těžbu dříví	Kč/m ³	156	137	193
Náklady na přibližování dříví	Kč/m ³	172	171	173
Dotace KÚ	Kč/ha	466	447	404
Hospodářský výsledek	Kč/ha	1.616	1.272	783

/*údaje ke dni 30. 4. 2008/ *údaje ke dni 13. 3. 2009/ *údaje ke dni 30. 4. 2010/

Tabulka ekonomického šetření byla pro letošní rok zjednodušena, byly vypuštěny údaje o nadmořské výšce, PLO a LVS, procentické zastoupení dřevin bylo zjednodušeno jen na podíl SM. Počet vrácených a vyplněných dotazníků v minulých dvou letech neumožňoval podrobnější zpracování dat podle těchto ukazatelů.

Do ekonomického šetření za rok 2009 se aktivně zapojilo 87 vlastníků, 73 z obecních lesů, 14 z lesů soukromých. Potěšitelný je zejména nárůst odpovědí z komory soukromých lesů. S počtem účastníků se zvýšila i výměra lesů, z kterých byla data poskytnuta, a to na 155.870 ha, což je 44% výměry lesů celé členské základny SVOL.

Ve výsledných číslech jsou jednoznačně patrné projevy celosvětové krize a ceny dříví setrvávající hluboko pod hranicí, která je pro lesní hospodářství trvale akceptovatelná.

Meziročně došlo k výraznému snížení hospodářského výsledku firem. O jednu pětinu kleslo např. nájemné odváděné vlastníkům. Je nutno poděkovat všem

vlastníkům, ať už obcím a městům, nebo fyzickým osobám, kteří navzdory obtížnému období zásadně neomezili prostředky na péstební činnost - investici vkládanou do budoucnosti lesa - a souhlasili s případným snížením nájemného. Na mnoha majetcích se navíc musí vyrovnávat nejen s vlivem hospodářské krize, ale i s ekonomickými důsledky kalamit, kdy výsledky hospodaření v lesích ekonomicky zatěžuje následná zvýšená potřeba péstební péče na kalamitních plochách.

Další pokles příspěvků na hospodaření v lesích poskytovaných po změně zákona o rozpočtovém určení daní převážně z krajských rozpočtů (v tabulce označeno jako dotace KÚ) opět potvrdil, že lesní hospodářství není pro státní instituce ani kraje prioritou. Zatímco na každý hektar obhospodařované zemědělské půdy bylo v rámci tzv. plateb na jednotku plochy SAPS

Obecné údaje o SVOL	T.J.	2007	2008	2009
Plocha obhospodařovaných lesů členy SVOL	ha	345.876*	352.123*	356.816*
Počet členů SVOL	členů	527	531	530
Průměrná výměra na 1 člena	ha/člena	656	663	673
Výsledky ekonomického šetření				
Počet účastníků šetření	počet	72	73	87
Výměra lesa jimi obhospodařovaná	ha	134.908	128.389	155.870
Průměrná těžba za rok	m ³ /ha	6.60	7.04	7.42
Náklady PČ	Kč/ha	1.224	1.501	1.519
Náklady na těžbu dříví	Kč/m ³	156	137	193
Náklady na přibližování dříví	Kč/m ³	172	171	173
Dotace KÚ	Kč/ha	466	447	404
Hospodářský výsledek	Kč/ha	1.616	1.272	783

vypláceno v roce 2009 nejméně 3.710 Kč, lesníci obdrželi průměrně, jak vyplývá z našeho průzkumu, jen 404 Kč, tedy 9x méně. Povinnosti kladené na vlastníka lesního pozemku jsou přitom ve srovnání se zemědělsky obhospodařovanou půdou nesrovnatelné. Přitom ještě v roce 2000 bylo vypláceno z tehdy celostátně řízených příspěvků z prostředků MZe více než 600 Kč/ha (doc. Bludovský - ekonomický průzkum za rok 2000). Data z let 2001 – 2006 sice nemáme k dispozici, ale pokud se tento pokles matematicky rozloží do uvedených let je jasně vidět neustále klesající tendence těchto příspěvků.

Jak dlouho při tomto trendu vydrží ještě příspěvky na hospodaření v lesích? Snaha SVOL je jasná, vrátit příspěvky na hospodaření v lesích pod MZe s celostátními pravidly a každoročně zvyšovat částku určenou na podporu hospodaření v lesích minimálně o inflaci.

Ing. Petr Jelínek
odborný poradce SVOL

Ke snahám o „ekologizaci“ našich lesů

V posledních letech se stále častěji setkáváme se snahou zásadně změnit současné způsoby hospodaření v lesích a pod všemocnými hesly „biodiverzita“ a „ekologizace“ dosáhnout návratu k lesům přírodě co nejbližším, nejlépe takovým, jaké rostly v české kotlině před osídlením člověkem. Vytouženým cílem je co nejrychleji nahradit dnešní více či méně stejnověké smrkové a borové porosty pestrou směsí listnáčů různého věku, místy doplněné křovinatým podrostem, protkané paloučky a mokřady a pokud možno nedotčené kořistnickými (v lepším případě neobornými) zásahy konzervativních lesníků. Nezbytné jsou i skupiny dožívajících stromů a na zemi co nejvíce tlejícího dřeva. Naši ekologové z nejrůznějších orgánů, organizací a sdružení nás přesvědčují, že tyto přirozené lesy budou

těž plnohodnotným zdrojem dřeva a pro vlastníky lesa i ekonomickým přínosem.

Musím připustit, že po téměř šedesátileté činnosti v lesním hospodářství jsem asi příliš zatížen minulostí a jednostranným pohledem na les a dosavadní způsoby jeho pěstování a představami o jeho hlavním posláním. Proto nechci a nehodlám polemizovat s výše uvedenými názory. Rád bych však znal odpověď na jednu zásadní otázku: Je nositelem biodiverzity naší krajiny skutečně pouze les a nespocívá problém její zachrany či zvýšení též (možná především) ve způsobu hospodaření v zemědělství?

Pojem biodiverzita byl v první polovině minulého století pojmem téměř nezná-

pokračování na str. 5 >>

mým. Pravděpodobně proto, že způsob využívání krajiny většinu živočišných a rostlinných druhů bezprostředně neohrožoval a k jejich zásadnímu úbytku nedocházelo. A kde došlo k největším změnám, že dnes přicházejí ekologové s tak zásadními požadavky vůči lesnímu hospodářství?

Stav našich lesů a způsob jejich obhospodařování se za tuto dobu téměř nezměnil – a pokud ano, pak i z pohledu ochrany přírody bezpochyby k lepšímu. Těžko zpochybnitelné důkazy o tom přináší Národní inventarizace lesů, dokončená v roce 2005. Její výsledky např. dokazují, že celková výměra lesa trvale vzrůstá, podíl monokultur (zastoupení jiné dřeviny do 10 %) činí pouze 18,36 %, na obnovovaných plochách bylo dokonce zjištěno 64,2 % listnatých dřevin, objem tlejícího odumřelého dřeva dosahuje v průměru 6,7 m³ na 1ha porostní půdy a průměrná velikost porostu i porostní skupiny klesla na 3,38 resp. 1,17 ha. Současné legislativní předpisy i dotační politika státu zaručuje, že na lesní půdě nejsou a nemohou být zakládány velkoplošné monokultury a že je i do budoucna zajištěn výrazný podíl listnatých dřevin v zakládaných porostech.

Naproti tomu v zemědělství probíhá v posledních šedesáti letech právě opačný vývoj. Ještě v polovině minulého století v dobách mého mládí byla převážná část české krajiny tvořena malými, nanejvýše několikahektarovými políčky, na nichž se střídalo několik plodin, které drobní zemědělci potřebovali pro svou obživu. Tyto majetky byly protkány sítí polních cest a oddělovaly je meze, často porostlé křovinami. Traktory a umělá hnojiva velmi pozvolna nahrazovaly koňské potahy a chlévský hnůj. A jak vypadá zemědělská krajina dnes? Meze a roztroušená zeleň byly dávno zlikvidovány a všude se setkáváme pouze se stahektarovými lány řepky, kukuřice či pšenice, výnosy jsou zvyšovány masivním používáním umělých hnojiv, běžné je velkoplošné užívání selektivních herbicidů a dalších chemických přípravků. Tento vývoj v posledních letech dále pokračuje: pole jsou pokryta deskami fotovoltaických elektráren, rozmáhá se a je podporováno zakládání plantáží vrb a cizokrajných topolů s velmi krátkým, jen několikaletým obmýtím, na zemědělské půdě se zkouší i další introdukované druhy dřevin a plodiny s co nejvyšší produkcí rostlinné hmoty.

Veškeré činnosti odsuzované v lesním hospodářství jsou v zemědělství tolerovány, některé i podporovány.

Smrkové monokultury byly před staletími zakládány, poněvadž obyvatelé této země i celé střední Evropy potřebovali nejen pšenici a brambory, ale též kvalitní dřevo na výstavbu svých obydlí, které v pastvou devastovaných převážně listnatých lesích nenalezali - a tato potřeba bezpochyby platí i dnes. Jak máme tedy rozumět současnému křížáckému tažení proti smrkovým porostům? Je-li omluvou pro likvidaci všeho živého zvýšení zemědělské produkce nebo zajištění suroviny pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů, neměl by být uznán i význam jehličnatého dřeva jako náhrada energeticky náročných stavebních materiálů a umělých hmot? Spočívá záchrana biodiverzity skutečně jen na našich lesích, zatímco na stav zemědělských pozemků zaujímajících zhruba dvojnásobek lesní půdy jsme již rezignovali?

A otázka nakonec: není důvodem soustředěného tlaku ekologů a „přátel přírody“ na les a současné lesní hospodářství skutečnost, že jsme ve srovnání se zemědělci a zemědělskými podniky podstatně slabším soupeřem?

Ing. Ctibor Záruba
tajemník SVOL

V PŘIPRAVUJEME

- 7. října – Exkurze po Městských lesích Hradce Králové po 100 letech, Přírodě blízké hospodaření v borových lesích – akci spolupřádají pod záštitou primátora města Hradce Králové Otakara Divíška a náměstkyně primátora Pavly Finfrlové Městské lesy Hradce Králové a. s. a SVOL u příležitosti 100 let od konání sjezdu České lesnické jednoty v Hradci Králové a pochůzky po tamních lesních porostech.
- 21. a 22. října – konference Nízký a střední les – plnohodnotná alternativa hospodaření malých a středních vlastníků lesa – pořádá Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity v Brně ve spolupráci se SVOL v Horce n. Moravou. Součástí konference je exkurze na lesní majetek města Olomouce (les Království u Grygova) s ukázkami modelových experimentálních ploch středního lesa.
- 23. listopadu, zámek v Kostelci nad Černými lesy – odborná konference SVOL pro starosty měst a obcí, které vlastní lesy, krajské hejtmany a zainteresované poslance obou komor Parlamentu ČR na téma „Optimalizace právní formy hospodaření na obecním lesním majetku“.

Ve zkratce

- 5. srpna proběhlo pravidelné zasedání republikového výboru SVOL. Jedním z hlavních projednávaných bodů byly závěry schůzky nového ministra zemědělství se zástupci podnikatelů v lesnictví, lesnického školství, majitelů lesů a Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů a přijetí zástupce nestátních vlastníků lesů u nově jmenovaného ministra životního prostředí. Vedení SVOLu kritizovalo obrat v postoji ministerstva životního prostředí v přípravě metodického pokynu ohledně vydávání závazného stanoviska orgánu ochrany přírody k LHP, zabývalo se vývojem společného obchodu s dřívím, dosavadními výsledky jednání klíčových skupin Národního lesnického programu, Programem rozvoje venkova, hospodařením SVOL za I. pololetí 2010 a přípravou akcí naplánovaných pro letošní rok. Členové výboru jednali o krocích nezbytných pro konečnou restituční proces a zahájili diskusi o změnách zákona o rozpočtovém určení daní.
- 27. srpna uspořádal SVOL v rámci odborného programu výstavy Země živitelka v Českých Budějovicích seminář s názvem Energetické využívání dendromasy. Téma více než aktuální. 25. srpna schválila vláda návrh Národního akčního plánu pro energii z obnovitelných zdrojů, kterým potvrdila plánované zvýšení podílu zelené energie ze současných 7 na 13,5% do roku 2020. NAP stanovuje roční hodnoty instalovaných výkonů pro jednotlivé druhy zdrojů; v případě, že budou limity překročeny, zdroje nezáskají finanční podporu státu.
- Velký zájem účastníků semináře a bohatou diskusi vzbudila zejména problematika pěstování rychlerostoucích dřevin, které přítomní označili za příležitost, jak využít méně rentabilní zemědělskou půdu a současně zabezpečit vytápění rodinného domu ekologickým způsobem. Za velké nebezpečí zvláště pro českou krajinu naopak považují velkoplošnou realizaci této myšlenky. Sborník referátů ze semináře zašleme zájemcům na vyžádání.
- 30. srpna zorganizovala Regionální organizace SVOL Východočeského regionu pod vedením Radomíra Charváta, lesmistra a jednatele společnosti LD Vysoké Chvojno s.r.o., exkurzi do pilařského provozu firmy Klausner v německém Kodersdorfu zaměřenou na příjem hmoty a elek-

tronickou i kvalitativní přejímku. V době návštěvy právě probíhala kontrola měřicího zařízení certifikačním úřadem, který v SRN na základě zákona dbá na správné nastavení a zabezpečení měřicích zařízení. V odpolední části proběhla návštěva Saských státních lesů orientovaná na pěstování a výchovu borových porostů. Z referátu přítomných pracovníků lesní správy bylo patrné, že i oni mají problémy ze strany environmentálních požadavků na lesy, zejména na změnu druhové skladby ve prospěch listnáčů. V dané lokalitě jsou tyto trendy však výrazně limitovány chudými stanovišti a malým množstvím srážek. Součástí exkurze byla i návštěva lesa soukromého vlastníka (cca 1500 ha), kde borové porosty tvoří 95 % lesa a vlastník tento stav hodlá zachovat i nadále. To mu dle jeho vyjádření na rozdíl od našich poměrů umožňuje zákon o lesích, neboť opatření pro hospodaření v soukromých lesích mají pouze doporučující charakter.

- Během prázdninových dnů probíhaly aktivity i v dalších regionech SVOL. Plzeňský region uspořádal setkání členů se zástupci krajského úřadu 29. července v Rokycanech a regionální střelby na asfaltové terče 20. srpna v Blížejově. Ústecký region připravil pro zájemce z regionu ve dnech 31. 8. – 2. 9. exkurzi do Národního parku Šumava a lesů města Sušice. Region Vysočina ve spolupráci s Lesním družstvem obcí v Přibyslavi uspořádal 3. září pro zaměstnance vlastníků a správců lesa organizovaných ve SVOL střeleckou soutěž jednotlivců a tříčlenných družstev.
- 7. září proběhlo v Pelhřimově pracovní jednání zástupců SVOL k návrhům řeše-

ní klíčových akcí Národního lesnického programu KA 9 Zlepšení zdravotního stavu a ochrany lesů a KA 1 Zvýšit ekonomickou životaschopnost a konkurenceschopnost trvale udržitelného obhospodařování lesů. Zásadní otázkou zůstává, zda se vůbec podaří do konce letošního roku projednat doporučení a stanoviska expertů z jednotlivých klíčových skupin v Koordinační radě Národního lesnického programu schváleného na období do roku 2013, a jak s nimi naloží orgány za implementaci NLP odpovědné dle vládního usnesení z října 2008.

- od 1. listopadu 2010 nabývají platnosti nová Pravidla uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek. Materiál schválila vláda na svém jednání 14. června, cílem je systematické uplatňování ekologických požadavků při zadávání veřejných zakázek státní správou v určených skupinách výrobků – od listopadu to bude kancelářský nábytek a výpočetní technika. Do konce příštího roku má být projekt vyhodnocen a poté bude navrženo případné rozšíření o další oblasti. Pokud jde o nákup nábytku, v obchodních podmínkách smlouvy na veřejnou zakázku se musí dodavatel zavázat, že veškeré dřevo a materiály na bázi dřeva pocházejí ze zákonně vytěžené suroviny. Jedním ze způsobů prokázání této skutečnosti je certifikát PEFC nebo FSC. Dokumenty tvořící právní rámec zeleného nakupování, metodiky pro nákup ekologicky šetrného zboží, vzorové zadávací dokumentace atd. jsou k dispozici na www.zelenenakupovani.cz.

Marie Růžková, Radomír Charvát

Seminář Rekreační a jiné stavby na lesních pozemcích

Ze semináře Rekreační a jiné stavby na lesních pozemcích.

Středočeský kraj patří mezi regiony s největší hustotou rekreačních chat na lesních pozemcích. Jedná se především o bezprostřední okolí řek Sázavy, Berounky, Vltavy a Slapské přehrady. Tato skutečnost s sebou nese negativní doprovodné jevy jako zvýšený výskyt černých staveb, nepovolený vjezd do lesa, krádeže dřevní hmoty a nepovolená těžba, skládky odpadu, ale i rušení zvíře, které má souvislost se zvýšenými škodami na lesních porostech.

S ohledem na tyto skutečnosti a množící se dotazy majitelů lesů ke konkrétním problémům uspořádal region SVOL Střední Čechy pod záštitou a s finančním příspěvím Ministerstva zemědělství seminář pod názvem Rekreační a jiné stavby na lesních pozemcích. Seminář se uskutečnil dne 3. června na zámku Jemniště.

V první, hlavní, části semináře vystoupil JUDr. Ing. Martin Flora z Mendelovy univerzity v Brně s tématem vazby lesního a stavebního zákona na již zřízené, případně zamýšlené stavby, které se nacházejí na pozemcích určených k plnění funkcí lesa.

S přihlédnutím ke skutečnosti, že nájemné z pozemků, které se nacházejí pod stavbami rekreačních chat patří dosud mezi takzvané ceny regulované, bylo provedeno bližší seznámení účastníků semináře se stávajícím cenovým věstníkem Ministerstva financí a způsobem určení výše nájemného. Zároveň byl poněkud obsírněji popsán vývoj a historie cenové regulace nájemného. Přednášejícím této problemati-

ky byl Ing. František Rejček z Ministerstva financí ČR.

Dopolední část semináře uzavřel Mgr. Petr Dvořák z Ministerstva zemědělství, který se zabýval zejména otázkou obecného přístupu do lesů a jeho případného omezení. Zmínil se také o dalších možných stavbách na lesních pozemcích jako jsou elektrovedy či plynovody a z toho vyplývajících omezení vlastníků lesů.

Odpolední část byla věnována diskusi a konkrétním dotazům.

Semináře se zúčastnilo téměř padesát účastníků, a to jak majitelé či správci lesních majetků, tak i zástupci státní správy. Účastníci semináře se shodli, že byla objasněna řada problémů, na druhou stranu dále přetrvávají některé otázky, které je třeba v budoucnosti řešit, jako je třeba cenová regulace nájemného z lesních pozemků pod rekreačními stavbami či nedostatečná, nebo vůbec žádná, náhrada za omezení vlastníka v případě vedení produktovodů přes lesní pozemky.

Předpokládáme, že uvedená problematika bude zajímat i ostatní vlastníky lesů, kteří mají na svých lesních pozemcích podobné stavby, a proto v příštích číslech Zpravodaje budeme postupně uveřejňovat odpovědi na nejzajímavější a nejčastěji se opakující dotazy položené na tomto semináři.

Ing. Miroslav Pacovský
předseda Regionální organizace SVOL
ve Středočeském kraji

Praktické zkušenosti s pěstováním douglasky tisolisté v oblasti Písecka

Douglaska tisolistá - *Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco je bezesporu nejvýznamnější geograficky nepůvodní dřevina využitelná v lesnictví. V Evropě se v lesních porostech pěstuje od roku 1827, první zmínka o plošné výsadbě douglasky na Písecku pochází z roku 1884, a to na bývalém polesí Paseky Lesů města Písku - tento porost se zachoval do dnešní doby. Nejstarší porosty douglasky tisolisté v ČR jsou tedy ve věku 126 roků a vyskytují se mimo území Lesů města Písku i na školním polesí Hůrka a na majetku rodiny Schwarzenbergů v oblasti Lesní správy Orlík nad Vltavou.

Z historických dokumentů se zatím nepodařilo zjistit, kdo a odkud semeno douglasky do této oblasti dovezl, je však zřejmé, že tomu tak bylo těsně před založením Lesnické školy v Písku (rok 1885) a u všech majetků, které se na jejím vzniku podílely.

Zdroje reprodukčního materiálu, semenářství

V oblasti Písecka jsou dostatečně ověřené vlastní zdroje semenného materiálu z porostů špičkové kvality uznané třídy A a velké množství kvalitních rodičovských stromů. Není nutné tedy zajišťovat semenný materiál dovozem z jiných zemí nebo z oblasti původu. Právě šťastná ruka při výběru osiva v období vzniku nejstarších porostů douglasky položila základ současné kvalitě porostů.

Základním předpokladem dobré úrody semen je příznivé počasí v době kvetení a dozrávání semen. Pylová zrnka douglasky nemají vzduchové váčky a proto vlhké a deštivé počasí v době kvetení je pro opylení nepříznivé. Stejně nepříznivě se projevuje období sucha v době dozrávání semen. Vývoj a zrání šišek je ukončeno již v druhé polovině srpna – spodní část šišek má hnědou barvu, ostatní část je ještě zelená. V tomto období je již nutné zahájit sběr, protože šupiny šišek se při letních teplotách snadno otevírají, většina douglasek předrůstá ostatní dřeviny a tak hrozí nebezpečí, že právě nejtěžší a nejlepších semena vylétnou velmi brzy.

Před sběrem je nutné kontrolovat plnost šišek u každého stromu, již od 2 – 3 plných semen na řezu šíškou se sběr vyplatí. Jedince s mohutnými korunami a se silnými a dlouhými větvemi je nutno pro sběr šišek vyloučit, pro trhače jsou šišky nedostupné. Šišky jsou při sběru a skladování velmi náchylné k zapaření a plesnivění, slepují se dohromady a v pytlích mohou zůstat jen po dobu transportu na místo skladování. Šišky skladujeme na suchém vzdušném místě ve vrstvě maximálně 10cm a každý den musíme přehazovat. Vlastní luštění šišek není nutné zadávat specializovanému závodu, šišky se dobře při proschnutí otevírají a semena snadno vypadávají. Teprve získanou semennou surovinu je vhodné předat Semenářskému závodu k okřídlení, vyčištění, třídění a skladování.

Předosevní příprava semen, pěstování semenáčků a sazenic douglasky

Předosevní příprava semene douglasky je velmi důležitá pro úspěšnost sítí z důvodů obecně nízké energie klíčivosti semen. Osvědčilo se spojení máčení semene a mokrého moření semene po dobu 24 hodin, po tomto procesu uložit

semeno na dobu 21 – 27 dnů při teplotě +2 °C.

Jarní výsev je dlouhodobě ověřený, možný je i výsev podzimní, se kterým nejsou zatím žádné zkušenosti. Pro výsev jsou nejvhodnější venkovní substráty (pařeniště) nebo výsev do minerální půdy obohacené substrátem. Tloušťka zásypky je 0,5 – 1 cm, nejvhodnější je praný písek (z oblasti Suchdola n. Lužnicí).

Výsevovou dávku je nutné vypočítat podle konkrétních údajů osiva, osvědčené počty jedinců na 1m² při plnosíji je 500 – 600 kusů. Koeficient jistoty produkce semenáčků používáme 1,3. Nezbytné je zakrytí výsevů stínovkami pro udržení vlhkosti a zabránění škodám semenožravých ptáků. Výsevy jsou velmi často napadány plísní šedou, která dokáže příliš husté výsevy velmi poškodit. Proto také nedoporučuji provádět síje ve fóliovnících. Preventivně je nutné zasahovat proti houbovým chorobám až do podzimního období.

Semenáčky a sazenice velmi často trpí v zimním období vytranspirováním (fyziologické sucho), osvědčilo se zakrytí záho-

jící polovinu výšky sazenice, tyto sazenice mají při výsadbě největší ztráty.

Zalesnění (umělá obnova)

Ideální pro výsadbu jsou sazenice výškové třídy 25 – 35cm a 36 – 50cm, vždy školkované ve věku 1 + 2. Dosažení tloušťky kořenového krčku 5 mm+ není problém. Tyto sazenice mají bohatý kořenový systém podobný kořenovému systému smrku. Nezbytná je pečlivá výsadba jamkovou sadbou 35 x 35cm pouze v jarním období.

Sazenice je vhodné vyzvedávat ve školkách v období počáteční fáze rašení (otevírání šupin na pupenech), kořenový systém ošetřit přípravky proti vysychání kořenů, bez zbytečného zakládání ihned vysazovat. Není vhodné ani krátkodobé skladování a dlouhá doba přepravy. Vhodná je mechanická (chemická) příprava půdy v pruzích s odstraněním povrchové vrstvy surového humusu a drnu.

Zakládání čistých douglaskových porostů není vhodné z důvodů nedostatečného krytí půdy již od středního věku porostu, špatného čistění kmenů a plýtvá-

Školní polesí Hůrka. Foto: Ing. Karel Kovář.

nů stínovkami nebo větvemi i přes zimní období popř. zaházení záhonů sněhem.

Při vyzvedávání semenáčků určených ke školkování doporučuji semenáčky řádně vytřídit do třech výškových skupin (- 7 cm, 7 – 12 cm a 12 cm+), každou výškovou skupinu zaškolkovat samostatně i s možností ručního školkování nejmenších semenáčků. Kořenový systém semenáčků ošetřit vhodným přípravkem proti vysychání.

Školkování doporučuji pouze v jarním období, jinak semenáčky hůře zakořeňují. Velmi vhodné pro školkování semenáčků douglasky jsou malé místní školky s vhodným mikroklimatem, naopak nevhodné jsou velké otevřené plochy školek na zemědělské půdě. Osvědčilo se využít závlahy. Hnojení semenáčků a sazenic zejména dusíkem má za následek špatné a pozdní vyžrávání výhonů, poškození časnými mrazy a napadání semenáčků a sazenic houbovými chorobami. Reakcí na hnojení je také poslední terminální výhon přesahu-

ní geneticky cenným a drahým sadebním materiálem DG.

Stanoviště vhodná pro pěstování douglasky jsou kategorie K, S a H bez oglejení ve spodních půdních horizontech v lesních vegetačních stupních 2 – 5. V těchto lokalitách může z části nahradit smrk, který zde trpí zejména nedostatkem srážek, vytváří labilní porosty a degraduje půdu. Již v 60. letech minulého století (Landa, A. – Procházka S., Pěstování lesů, 1960; Kyzlík, L. – Michálek, J., Lesnická botanika, 1963) byla známa příznivá meliorační funkce douglasky, poslední výzkumy (NAZV 1G57073 Faktory ovlivňující změny vlastností lesních půd v antropogenně pozmeněných podmínkách, NAZV QG50105 Obnova lesního prostředí při zalesnění nelesních a devastovaných stanovišť a NAZV 1G58031 Význam přírodě blízkých způsobů pěstování lesů pro jejich stabilitu, produkční a mimoprodukční funkce. Dostupné na <http://www.mze-vyzkum-infobanka.cz>) tuto skutečnost

potvrzují. Na vhodných stanovištích tvoří douglaska velmi stabilní porosty, které přečkaly řadu kalamit při výšce porostu nad 40m a hmotnatosti 6 – 12 m³. Zcela nevhodná pro pěstování douglasky jsou stanoviště ovlivněná vodou, uléhavé půdy a mělké půdy.

Nejkvalitnější douglasky jsou ve směsích dřevin s bukem, lípou, jedlím a smrkem. Tyto dřeviny plní funkci výchovnou, krycí i produkční. Porostní směs je možné zakládat jednotlivě nebo v řadách, vždy však je nutné založit porost ostatních dřevin jako souvislý (plný), jenom tak plní svoji funkci a podílí se i na vlastní produkci porostu.

Při zakládání smíšených porostů s douglaskou je nutné vždy počítat s tím, že bude douglaska ostatní dřeviny předrůstat. Největší zkušenosti jsou se zakládáním směsí DG a SM (JD) v jednotném sponu 1,5 x 1,5m v řadovém uspořádání – 1 řada DG tj. množství 1 470 ks/ha a 2 řady SM (JD) tj. množství 2 980 ks/ha. Zakládání směsí DG a BK (LP) je méně obvyklé pro větší finanční náročnost založení kultury, neboť BK (LP) musí z důvodů kvality budoucí produkce tvořit souvislý plný porost.

Doporučuji zakládat smíšené porosty DG a BK ve sponu DG 2 x 2m tj. 2 500 ks/ha a BK ve sponu 1 x 1m tj. 7 500 ks/ha. Více využívána je možnost na vhodných stanovištích doplnění mezer v bukových přirozených náletech sazenicemi DG. Nezbytným předpokladem úspěšného odrůstání kultur je řádné oplocení.

Vyvětvování a oklest

Jednou z mála nepříjemných vlastností douglasky je, že se špatně čistí, dlouhé a slabé odumřelé větve zarůstají do dřeva a tvoří nesrostlé suky, které zhoršují užitkovou kvalitu dřeva. Je tedy nezbytné na vybraných nejkvalitnějších jedincích v porostu provádět vyvětvování a oklest.

Cílem vyvětvování a oklestu je vytvořit dostatečně silnou vrstvu dřeva bez nesrostlých suků zejména pro truhlářské a nábytkářské účely. Tato vrstva by měla být alespoň 30cm silná, aby byla z hlediska hmotového pro zpracovatele zajímavá. Bude se tedy vždy týkat pěstování silných sortimentů DG. Není třeba mít obavu s potížemi při odbytu takto silných sortimentů, zájem speciálních odběratelů je vysoký. Cena douglaskových výřezů II. třídy jakosti tl. třída 50 cm+ se pohybuje v rozmezí 3.200-3.600 Kč/m³.

Směrnice pro vyvětvování jedinců douglasky používané na Lesní správě Orlík nad Vltavou doporučují začátek vyvětvování douglasky při dosažení průměru ve výčetní tloušťce (1,3m) 13 – 15cm na cca 300 ks/ha vybraných nejkvalitnějších jedincích DG ručními pilkami se speciálním ozubením do výšky 2,5 - 3 m. Vybrané jedince označuje barvou příslušný lesník. Praktické zkušenosti při provádění vyvětvování v nejmladších porostech DG vedou k doporučení ponechat nejspodnější přesleny do výšky asi 1,2m až do doby vytvoření dostatečně silné hrubé kůry, tím se omezí škody vytloukáním a odíráním kůry na vybraných jedincích.

Druhá etapa vyvětvování vybraných jedinců DG začíná při dosažení průměru ve výčetní tloušťce 20 – 25cm vyvětvováním do výšky 5 – 6m pomocí speciální pilky na výsuvné tyči. Vysoké vyvětvování nad 6m pomocí vyvětvovacích motorových pil se zatím neprovádí pro vysokou pořizovací cenu těchto strojů. Vyvětvování je prováděné zásadně v době vegetačního klidu s možností využití zájmu o ozdobnou klest. Vyvětvované porosty je nutné evidovat ve všeobecné části LHP formou samostatné přílohy s uvedením porostu, počtu vyvětvěných jedinců a roku provedení.

Závěr

Rozšiřování a využívání douglasky tisolisté v lesních porostech je v ČR trvale a se stoupající intenzitou omezo- váno orgány ochrany přírody a životního prostředí. Situace se ještě zhoršila po

vyhlášení území Natura 2000. Může za to pouze fakt geograficky nepůvodní dřeviny a není nic platné, že se tato dřevina v našich lesních porostech používá více jak sto let. Evropské lesnický vyspělé státy jako Rakousko, Německo a Francie však mají s douglaskou mnohem hlubší a širší záměry, chovají se k této dřevině jako k zdomácnělé a její využití jim umožní vyřešit problematiku snížení zastoupení smrku zejména na vhodných stanovištích nižších a středních poloh. Lesníci, odborné lesnické školství na všech úrovních, výzkumné ústavy a Ministerstvo zemědělství zcela jistě neprovedlo vše pro zlepšení situace s využitím douglasky v lesních porostech. Je třeba se znovu aktivizovat a spojit všechny síly pro rozumné využití douglasky tisolisté v lesních porostech bez zbytečného omezování.

Douglaska tisolistá si to jako dřevina zcela jistě zaslouží!

Ing. Karel Kovář

ext. učitel „Pěstování lesů“ na VOŠL Písek, bývalý zástupce ředitele a vedoucího lesního provozu Lesní správy Orlík nad Vltavou, spolupracovník SVOL

Právní poradna

Dotaz:

Je označování zákazu vjezdu motorových vozidel na lesní cesty patřičnou zákazovou značkou povinností, nebo zákaz vyplývá z lesního zákona?

Pro lesní cesty, které splňují pojmové znaky „pozemku určeného k plnění funkcí lesa“ podle § 3 lesního zákona, tj. jde o nepevněné lesní cesty, nejsou-li širší než 4 m, nebo zpevněné lesní cesty, jestliže s lesem souvisejí nebo slouží lesnímu hospodářství a nejde o příjezdní komunikace k zastavěnému pozemku, platí zákaz vjezdu a stání motorovými vozidly zakotvený do § 20, odst. 1 písm. g) lesního zákona. Jde o zákaz postihující všechny lesní cesty zahrnuté v lesním hospodářském plánu mezi lesní pozemky a o lesní cesty splňující znaky tzv. „jiných pozemků“ podle § 2, odst. 1 písm. b) lesního zákona.

V případě pochybností o tom, zda cesta je či není pozemkem určeným k plnění funkcí lesa, je nutno se obrátit na místně příslušný obecní úřad s rozšířenou působností.

Zákaz podle § 20, odst. 1 písm. g) lesního zákona je paušální, nezávislý na dopravním značení a platí bez jakéhokoli vazby na rozhodnutí silničního správního úřadu či jiného orgánu veřejné správy. Z jeho působnosti jsou vyjmuti pouze vlastníci lesa a osoby, jimž vlastník udělil výjimku, orgány státní správy vykonávající veřejnou správu v lesích (orgány státní správy lesů, ČIŽP apod.), osoby oprávněné k tomu zvláštními právními předpisy (např. vozidla Hasičského záchranného sboru, záchranné služby, Policie ČR) a další osoby výslovně zmíněné v § 20 lesního zákona.

Aby byla existence takového zákazu zřejmá i návštěvníkům lesa, je možné

(není to však povinností vlastníka komunikace) označit příslušnou dopravní značkou. Umisťování dopravních značek je pak součástí tzv. místní či přechodné úpravy provozu na pozemních komunikacích a řídí se pravidly zakotvenými do zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu) v platném znění, konkrétně do jeho § 77, odst. 2. Podle označeného ustanovení stanoví místní a přechodnou úpravu provozu na pozemních komunikacích na veřejně přístupné účelové komunikaci (tedy i na lesních cestách mimo lesní cesty v uzavřených areálech) vlastník se souhlasem příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností a po předchozím písemném stanovisku příslušného orgánu policie.

Dotaz:

Obec umístila na místní komunikaci dopravní značku zákaz vjezdu vozidel nad 6 tun, s dodatkovou cedulí neplatí pro dopravní obslužnost. Cesta vede k nově postaveným rodinným domům a dále do lesa a je v podstatě jedinou možnou odvozní cestou z této části lesa. K tomuto nám tvrdí, že výjimka pro dopravní obslužnost se týká pouze majitelů rodinných domů a případně další výstavby, ale ne již odvozu dřeva. Má toto tvrzení oporu v zákoně?

Pokud je pod omezující značkou dodatková tabulka „JEN DOPRAVNÍ OBSLUHA“ nebo „MIMO DOPRAVNÍ OBSLUHY“, je význam této značky vysvětlen v § 15, odst. 3 vyhlášky č. 30/2001 Sb., o pravidlech provozu na pozemních komunikacích takto:

„Doprovodná tabulka č. E 12 s nápisem „JEN DOPRAVNÍ OBSLUHA“ omezuje platnost značky, pod kterou je umístěna, na vozidla zajišťující zásobování nebo lékařské, opravárenské, údržbářské, komunální a podobné služby pro oblast za značkou, na vozidla s označením č. O 1, vozidla taxislužby a na vozidla, jejichž řidiči, popřípadě provozovatelé mají v místech za značkou bydliště, sídlo nebo garáž; pro tato vozidla neplatí značka, pod kterou je umístěna dodatková tabulka s nápisem „MIMO DOPRAVNÍ OBSLUHY“.“

Zda tato dodatková tabulka omezuje vjezd do lesa ve smyslu dotazu nebo ne, tedy není vyhláškou řešeno jednoznačně. Podle mého názoru jde o výjimku umožňující vjezd na lesní cestu i vlastníkům lesních pozemků nacházejících se za značkou, neboť jde o zajištění zásobování a služeb na těchto pozemcích, resp. pro tyto pozemky. Značkou omezující tonáž obecně není možné zcela vyloučit možnost obhospodařování Vašeho majetku. V případě, že spor o možnost vjezdu na lesní cestu bude trvat, doporučuji využít ustanovení § 34, odst. 3 a 4 lesního zákona: „Nelze-li účelu dosáhnout jinak, je vlastník lesa, nebo osoba provádějící činnost v zájmu vlastníka lesa, oprávněn v odůvodněných případech na nezbytnou dobu, v nezbytném rozsahu, ve vhodné době a za náhradu užívat cizí pozemky k lesní dopravě. Tím není dotčena jeho odpovědnost za způsobenou škodu podle zvláštních předpisů. ... Dobu, rozsah a trvání užívání cizích pozemků k lesní dopravě a výši náhrady je vlastník lesa, nebo osoba provádějící činnost v zájmu vlastníka lesa, povinen předem dohodnout s vlastníkem, popřípadě nájemcem dotčených pozemků. Nedojde-li k dohodě, rozhodne o podmínkách lesní dopravy po cizích pozemcích a o výši náhrady orgán státní správy lesů.“

Odpovědi zpracoval:
JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
Mendelova univerzita v Brně

První výchovný zásah na zalesněných zemědělských půdách s možností využití biomasy

Dne 24. června na lesním majetku Města Český Krumlov připravila Regionální organizace SVOL Jihočeského kraje seminář zaměřený na řešení problému prvního výchovného zásahu na zalesněných zemědělských půdách s možností následného využití biomasy. Demonstrační porost byl založen firmou Lesy města Český Krumlov s.r.o. (LMČK), která obhospodařuje lesní majetek Města Český Krumlov, před čtrnácti lety.

Úvodem seznámil ředitel LMČK Ing. Bedřich Navrátil více jak šedesát přítomných s historií firmy, její náplní a činností. Následně pohovořil o lokalitě, na které byly připraveny vlastní ukázky. Firma během své historie již postupně zalesnila téměř 20 hektarů zemědělských půd. Nejstarší porost v lokalitě Dvořetín, na kterém byl výchovný zásah prováděn, má rozlohu 9,22 ha. Zalesnění bylo provedeno rýhovacím sázecím strojem v počtu sazenic (SM 22 950, JD 4 250, BK 8 810, MD 2 750 a ořešák jedlý 25 ks). Všechny dřeviny kromě smrku byly vysázeny do třech oplocenek. Buk se na této lokalitě vůbec neosvědčil a též došlo k většímu úhynu jedle bělokoré. Oplocenky byly tedy

Účastníci semináře při úvodních přednáškách.

později vylepšovány různými dřevinami (DB, OL, BO, JS, JV). Z nich se nejvíce osvědčily (DB, OL a JV). Asi po čtyřech a pěti letech od založení porostu bylo na předmětné lokalitě vytěženo cca 400 ks vánočních stromků ve dřevině smrk.

Pracovníci firmy již několik let přemýšleli, jakým způsobem první zásah provést. Klasický způsob prořezávky s ponecháním hmoty po porostu byl ihned zavřen hned z několika důvodů. Hlavním důvodem bylo nebezpečí rozvoje podkorního hmyzu s následným napadením ponechaného porostu. Dalšími důvody bylo jednak případné totální znepřístupnění plochy pokácenými jedinci, velké množství dřevní hmoty, která na této úživné lokalitě za 14 let narostla, a nákladovost takto provedeného zásahu.

S prosbou o spolupráci při řešení vzniklé situace se pracovníci LMČK obrátili na místní firmu, která se mimo jiné zabývá využitím biomasy. Pro první pokus bylo dohodnuto, že těžební proces si zajistí LMČK včetně financování a následné štěpkování s prodejem zajistí firma. Zároveň byla stanovena intenzita zásahu. Jednoznačně byl naplánován ve smrkové části schematický zásah, kdy každá jedenáctá řada byla odstraněna a tyto pruhy byly

použity jako přibližovací linky; na každé další řadě byl odstraněn každý druhý jedinec. U ostatních dřevin byli individuálně označeni netvární a potlačení jedinci. Obavou bylo to, aby takto prosvětlený porost nebyl případně rozvrácen v zimním období těžkým sněhem. Naštěstí stromy nebyly přeštíhleny a koruny byly poměrně symetricky vyvinuty.

Realizace prvního výchovného zásahu v roce 2009

S plánováním samotného zásahu samozřejmě souviselo plánování ekonomické. Tajným cílem bylo to, aby na konci na obou stranách účtu byla velká nula. Ekonomika závisela především na výtěžnosti hmoty. U nejvíce zastoupené dřeviny, smrku, se počítalo na celé ploše s vytěžením 11 500 kusů, dále 500 kusů modřínů a několika set kusů ostatních dřevin, které co do hmoty, nebyly až tak podstatné. První odhad počítal u smrku s výtěžností 0,01 m³/kus + 30% na větvě, u modřínu se počítalo s hmotou 0,07 m³/kus. Celkově se tedy dalo předpokládat, že bude získáno cca 185 m³ dřevní hmoty o průměrné vlhkosti při štěpkování 58%

(štěpkování bylo plánováno po zavadnutí hmoty).

Jedinou technologií, která byla právě k dispozici, bylo nasazení těžaře ve spolupráci s koňským potahem a UKT. Velmi složitě se jevilo časové sladění těchto prostředků, ale vše se náhle vyřešilo tím, že koč byl i zároveň traktoristou a UKT měl k dispozici. Vlastní zásah vypadal takto. Při těžbě linek těžař strom podržil, podtrhnul a naklonil na sousední stojící řadu. Traktorista sběrným lanem přivázal osm až deset připravených stromů a takto vytvořený balík přiblížil na skládku. Tímto způsobem byly vyklizeny linky. U následujících řad přímo u linky byl postup obdobný. Vytěžené jedince v dalších řadách bylo již nutno nasvazkovat na linku koňským potahem a nasvazkované balíky přiblížit traktorem. Nevýhodou této technologie bylo poškození jedinců především okolo linek.

Při tomto zásahu bylo na ploše cca 1,37 ha vytěženo 3 073 kusů. Po seštěpkování a odvozu bylo dle přejímk zjištěno, že bylo prodáno 146 tun, což v přepočtu činilo cca 163 m³ dřevní hmoty. To znamená téměř třikrát více než činil předběžný

odhad. To nás příjemně překvapilo a ekonomiku zásahu po započtení dotace na prořezávku dostalo přesně tam, kam jsme potřebovali, a to do velké nuly. Protože však Jihočeský kraj v této době pozastavil dotace do lesního hospodářství, byl zbytek zásahu naplánován na rok 2010. Během této časové prodlevy byly hledány jiné technologie, které by byly efektivnější a ještě šetrnější.

Hledání nových technologií

Proto byly osloveny další firmy, aby se podílely na hledání vhodného prostředku, který by tyto podmínky splňoval. Na semináři tak bylo možno představit i další dvě technologie. Druhou technologií bylo nasazení těžaře spolu s malotraktorem s vyvážecím přívěsem. Technologie spočívala v tom, že těžař strom pokácel a manuálně jej vyklidil k jeřábu vyvážecího vozíku traktoru Carraro s tím, že jeřáb jednotlivé stromy naložil na vyvážecí vozík a následně následoval transport na skládky. Nevýhodou této technologie je velmi namáhavá manuální práce těžaře, který ze třetí a následující řady stromů musí vytěžený strom vyklidit k dosahu jeřábu. Tento nedostatek by vyřešilo namontování přídavného navijáku k ramenu jeřábu, o čemž majitel malotraktoru uvažuje a bude realizovat.

Třetí předvedenou technologií byl UKT Valtra N 111 Hi-Tech (124-133 hp) vybavený lesnickou nástavbou Forest Profi – ocelová nádrž, ochranný rám kabiny a přední masky, spodní ochranná vana, plné disky, lesní pneumatiky, bezpečnostní lesní kabina s velmi dobrým výhledem a především otočnou sedačkou. Dalším vybavením byl vyvážecí přívěs AGA 14 vybavený hydraulickým jeřábem PENZ 9L s nosností 14 tun. Hmotnost vlastního jeřábu jsou 2 tuny a dosah má 9,5 m. Přívěs je široký 2,5 m s teleskopicky výsuvnou řadou posledních klanic, kdy lze délku ložné plochy prodlužovat od 4,1 do 5,1 m dle délky vyvážených kusů. Na jeřá-

bu PENZ byla pro tuto příležitost namontována štípací hlavice NAARVA 1500-25E s maximálním úřezem pro jehličnaté dřeviny 25 cm a pro tvrdé listnaté 18 cm. Souprava si nejprve pokácí a vyklidí linku a poté postupně provádí zásah až do čtvrté řady. Pátou řadu však musí pokácet těžař a vyklidit ke čtvrté řadě, kam již jeřáb dosáhne. Vždy po odštípnutí stromu jej jeřáb vyzvedne, přenesení ve výšce nad porostem a uloží na vyvážecí vozík. Tímto způsobem je téměř zcela (záleží na zručnosti operátora) vyloučeno poškození ponechaných jedinců. Nevýhodou této technologie je, že při větší hustotě porostu má operátor ztíženou orientaci při těžbě ve třetí a následných řadách. To by jistě mohlo vyřešit umístění kamery na štípací hlavici. Další nevýhodou v dané lokalitě bylo rozčlenění, neboť kdyby linkou byla každá desátá řada, nebylo by nutno doplňovat tuto technologii těžařem s JMP. To je poučení pro rozčleňování dalších porostů.

Škoda, že po semináři tato souprava odjela a žádná firma se zatím této technologie bohužel neujala, v což jsme doufali. Takže slibované ekonomické srovnání této technologie s předchozími dvěma není možné seriózně provést, byť i po tak krátkém působení lze předjímat, že nákladově by tato technologie mohla být mírně pod oběma předchozími a co se týče poškození zůstávajících jedinců by byla bezkonkurenční jedničkou a navíc je ještě počítat s vyšším výkonem, což z hlediska časového není vůbec zanedbatelný aspekt.

Dále zde bylo předvedeno seštěpkování dřevní hmoty traktorovým štěpkovačem s hydraulickou rukou do připravené nákladní soupravy s kontejnerem. Tato štěpka byla transportována přímo do spalovny.

Zhodnocení akce

Během celého semináře probíhala živá diskuze jednak mezi přednášejícími a ostatními účastníky, ale i mezi účastníky navzájem. Bylo zde diskutováno mnoho témat, která s problematikou souvisejí. Například zdali při zakládání porostu by

nebylo dobré naplánovat jeho výsadbu tak, aby se počítalo se schematickým rozčleněním přímo pro určitou technologii, která bude provádět první zásah. K tomu bylo konstatováno, že výsadba se většinou především podřizuje konfiguraci terénu a maximálnímu využití použité sadební technologie (např. rýhovacímu sázecímu stroji). Ale v každém případě je tento aspekt na určitých lokalitách možno upřednostnit, pokud však bude dopředu známa technologie prvního zásahu. O to také organizátorům šlo, aby se buďto přímo zde, nebo co nejdříve ohlásila firma, která by přímo v praxi nabízela vlastníkům takovýchto porostů své služby s nějakou vhodnou technologií.

Závěrečnou diskuzi zahájil prof. Vladimír Stanov, který upozornil na to, že již před dvaceti lety se štěpkoval daleko větší objem dřevní hmoty a že nyní již vlastně objevujeme dávno objevené, ale bohužel se zapomnělo na zkušenosti z tohoto období a bohužel se opakují chyby, které již v minulosti byly dávno odstraněny. Cesta štěpkování takovéto hmoty je cestou snížení ztrátovosti hospodaření v mladých porostech. Evidentním problémem je to, že odběratelé většinou takovouto hmotu přebírají v atrotunách, eventuelně v GJ, takže převod zpět na evidenční jednotky používané v lesnictví (prn, m³) mohou být složitější. Důležité pro zhodnocení je i období prodeje takovéto hmoty, protože největší poptávka po ní je samozřejmě především v zimním období, kdy jsou však většinou nepříznivé podmínky pro výrobu a odvoz. Takže musí být volen kompromis i za cenu, že hmota nebude až tak dobře zpeněžena.

Organizátory potěšil velký zájem o tuto problematiku, bohatá diskuze během předvádění a terénní pochůzky a především reakce zúčastněných, kteří kvitovali praktické zaměření semináře.

Ing. Bedřich Navrátil
ředitel Lesů města Český Krumlov s. r. o.

O novinkách v ochraně lesa

8. června spolupřádala regionální organizace SVOL Středočeského kraje odborný seminář s tematikou ochrany lesa a nových trendů v lesním hospodářství.

Venkovní ukázky proběhly v lesních porostech Školního lesního podniku Kostelec nad Černými lesy. Zde byla předvedena celá řada nových chemických prostředků na ochranu lesa proti buření a okusu zvěří. Prostředky byly naaplikovány předem v dostatečném předstihu, takže bylo možno porovnat jejich účinnost na jednotlivé druhy buření. Na dalších stanovištích bylo možno porovnat působení těchto přípravků a jejich vliv na přirozenou obnovu lesa s historií od roku 2002, shlédnout různé druhy aplikační techniky a mechanickou ochranu proti škodám zvěří, ale i štěpkovací stroje. Zájem budila zejména úplná novinka – plachta napuštěná insekticidní látkou, kterou se dá například zakrýt skládka dřeva atraktivního pro kůrovce, pokud není možné jej odvézt z lesa včas. Použít ji lze i jako otrávený lapač.

V závěrečné teoretické části semináře získali účastníci také informace z krajského úřadu o současném stavu v poskytování příspěvků na hospodaření v lesích. Zájem o akci byl mimořádný, a to nejen ze strany našich členů, ale i ostatních majitelů lesa, kteří zatím ve SVOL zapojeni nejsou. Pro ně bylo toto setkání nejen zdrojem poznatků a zkušeností na poli odborném, ale i příležitostí seznámit se blíže s činností naší organizace.

Ing. Miroslav Pacovský
předseda Regionální organizace SVOL ve Středočeském kraji

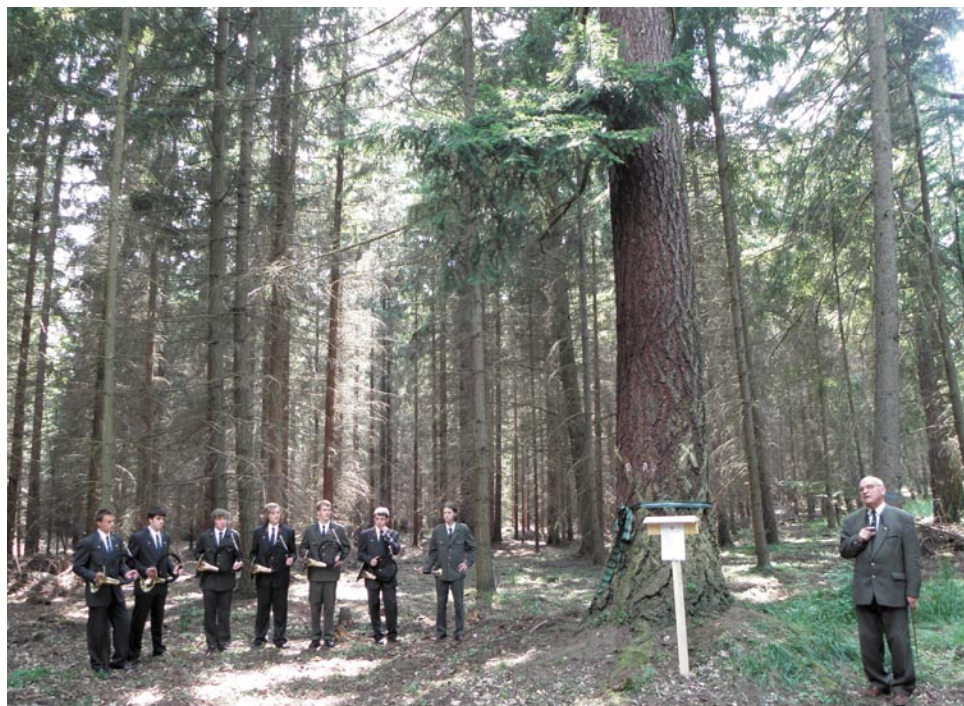
125 let lesnických škol píseckých a douglasky na školním polesí Hůrky

Ve dnech 24. a 25. června se konala oslava 125. výročí začátku historie lesnického školství v Písku otevřením prvního českého lesnického běhu dne 12. 1. 1885.

Oslava byla zahájena odborným seminářem Vyšší odborné školy lesnické a Střední lesnické školy Bedřicha Schwarzenberga pořádaným ve spolupráci s Českou lesnickou společností a Lesy města Písku se zaměřením na historii a současnost lesnického školství v Písku a na výskyt a pěstování douglasky na školním polesí Hůrky. Záštitu nad akcí převzala lesnická sekce Ministerstva zemědělství.

Dopolední část semináře byla věnována prezentaci odborných příspěvků, po procházce arborem se účastníci semináře přesunuli na Školní polesí Hůrky k praktickým ukázkám v porostech.

Školní polesí Hůrky o rozloze 660 ha je určeno pro praktickou výuku a výcvik žáků. Jednou ze zvláštností tohoto objektu je vysoké zastoupení douglasky v porostech, dle údajů LHP je to 13,8% porostní plochy a 17,9% porostní zásoby. První výsadby douglasky v lesních porostech jsou již z období konce 19. století (nejstarší porost douglasky na školním polesí Hůrky je ve věku 125 roků), stejné období prvních výsadeb douglasky je i v okolních majetcích Lesů města Písku a Orlík nad Vltavou (majetek rodiny Schwarzenbergů). Vzhledem k vysokému zastoupení douglasky, růstovým a produkčním schopnos-

Vyhlášení Hůrecké douglasky.

tem a příznivým podmínkám pro přirozenou obnovu je školní polesí Hůrky především řadou výzkumných činností, např. mezinárodní provenienční plochy IUFRO a v současné době výzkum Mendlovy univerzity v Brně v rámci projektu Douglaska tisolistá – nejvýznamnější introdukovaná dřevina v polyfunkčním a trvale udržitelném hospodářství.

Výběr porostů pro praktické ukázky byl zaměřený na prostřihávky náletů a nárostů douglasky, zakládání porostů douglasky a tvorbu směsí, vyvětvování a výsledky výzkumu o produkčních schopnostech douglasky v porovnání s ostatními dřevinami a dynamice růstu a spotřeby vody u douglasky a smrku na kyselých lokalitách.

Závěrem pochůzky byla slavnostně vyhlášena „Hůrecká douglaska“ za významný strom chráněný lesnickou školou Písku v porostu 15 D12 s těmito parametry: obvod kmene 319 cm, výška 42 m, objem 13,0 m³ a věk 125 roků.

Druhý den oslav byl zahájený slavnostním setkáním a sjezdem absolventů a přátel lesnických škol píseckých a prohlídkou celého areálu školy a arboreta. Součástí oslavy bylo odhalení pamětní desky se jmény všech ředitelů lesnických škol píseckých ve vstupním prostoru hlavní budovy školy.

Většina vlastníků lesů zaměstnává řadu absolventů lesnických škol píseckých, kteří udržují tradičně velmi dobrý vztah ke škole i k městu Písku a vzpomínají na svá studentská léta.

Ing. Karel Kovář

Pozn. redakce:

IUFRO (Mezinárodní unie lesnických výzkumných organizací) je nezisková nevládní mezinárodní síť lesnického výzkumu, která byla založena v roce 1892.

Na str. 6 otiskujeme zkrácený příspěvek ing. Kováře na uvedeném semináři o praktických zkušenostech s pěstováním douglasky tisolisté v oblasti Písecka. Sborník referátů ze semináře je možno objednat u České lesnické společnosti na adrese cesles@csvts.cz.

Zájemci o členství ve SVOL jsou vítáni. Pro další informace se obraťte na naši kancelář v Pelhřimově, nebo navštivte webové stránky **www.svol.cz**.

Vydává: Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, K Silu 1980, 393 01 Pelhřimov, IČO 45035652, tel./fax: 565 324 203, e-mail: info@svol.cz. Vychází 3x ročně v nákladu 2000 ks. Odpovědný redaktor: Marie Růžková; za obsah příspěvků ručí autoři. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 17027.